

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo l gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino sprejema J. Krajec v Novem mestu, dopise pa uredništvo.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Gospodarske stvari.

Pozabljeni Dolenjeci

V državnem proračunu za l. 1897 nahaja se med drugimi tudi svota 80.000 gl. za brezobrestna posojila v namen pokovitve po trtni uši uničenih vinogradov.

Ker se je oglasilo za dobavo takih posojil toliko vinogradnikov, da navedena svota nikakor ne zadostuje ustreči prositeljem, podala sta se gg. poslanca Pfeifer in Povše dne 30. aprila do g. referenta v kmet. ministerstvo — g. poljedelski minister je bil odsoten z Dunaja — ter sta toplo priporočala, da bi se primerno zvišala ta svota.

Dotični ministerski svetnik obljubil je storiti vse, kar je v njegovi moči.

Poslanec Pfeifer nameraval je v tej zadevi staviti v zbornici nujni predlog, s katerim se vlada pozivlje preskrbeti povečanje za brezobrestna posojila potrebnega kredita.

Ker je pa uloženih silno veliko drugih predlogov, ki se imajo obravnavati po vrsti, v kateri

so uloženi, bi bil prišel ta predlog prepozno v razpravo in bi se vsled tega stvar predolgo zavlekla.

Da se pospeši ta zadeva, opustil je poslanec Pfeifer staviti v zbornici nujni predlog ter namesto tega napisal „kratko spomenico“, katero je izročil dne 6. t. m. gosp. poljedelskemu ministru, ki hoče ta spis porabiti za prilogo pri svoji akciji pri finančnem ministru.

To spomenico priobčimo približno tu v glavnih potezah:

Ko se je bila prikazala na Dolenjskem filoksera (trtna uš), storilo se ni dolgih 10 let nič, da bi se odpomoglo prizadeti škodi, sami iz svoje moči pa si vinogradniki tudi niso znali pomagati. Zalostni, bedni položaj dolenjskih vinogradnikov izpoznamo še le, ako pomislimo, kolika ogromna svota dohodkov je izostala, koliko narodnega premoženja se je izgubilo z bok trtne uši tekem 15 let! Te obupne razmere je vsaj nekoliko olajšal zakon z dne 28. marca 1892, kateri dovoljuje pomoči potrebnim posestnikom brezobrestna posojila za ponovitev vinogradov. Pogum prebivalstva se je zopet oživil, vinogradniki lotili so se regeneracijskega

PODLISTEK.

Grozna nesreča v Parizu.

Vsako leto imajo pariške gospe najvišjih in najbogatejših stanov navado, napraviti bazar ali nekak sejm, v katerem podarjene stvari bogatinom po visoki ceni prodajajo. Letos je bila v ta namen napravljena velikanska lesena zgradba, ki je v podobila ulico pariškega mesta v prejšnjem stoletju. Čisti dobiček je znašal letno navadno nad 600.000 frankov. Stene velikanskega lesenega poslopja so bile s preprogami bogato pokrite in z različnim dragocenim blagom založene. V prostorih te velikanske zgradbe je bilo 20 prodajalnic in mnogo šotorov, v katerih so plemenite gospe prodajale najmnogo vrstneje blago v korist različnim napravam, zlasti podporo redovnic, ki se pečajo z vzgojo mladine in oskrbovanjem bolnikov. Ko je bilo prodajanje najbolj živo, jelo je v tem posloplju goreti. Ogenj se je nepopisno hitro širil po preprogah in naku-

pičenem blagu, v nekaterih minutah je bilo vse poslopje v plamenu. Vsa velikanska stavba je imela baje samo dva mala izhoda. Lahko je potem umevno, kako grozna je morala biti nesreča.

Plemenite in prijazne prodajalke so privabile jako veliko število ljudi. Kakor si lahko mislimo, je bilo vse židane volje; kupovali so, smejali se ter šalili — kar se zasliši glas: gori! Vse je hotelo venkaj, ali to ni bilo lahko mogoče. Nastala je nepopisna gnječa, kjer se je veliko ljudi poteptalo. Ker ni bilo mogoče skozi vrata, so poskušali mnogi pri oknih, ali hitri plamen jih je dosegel, vnela se je obleka, in nesrečneži se niso mogli rešiti. Upili, kričali ter prosili so pomoči, ali ta ni bila mogoča, v kratkem je potihnilo vpitje; kjer je bilo malo prej bogastvo nakupičeno in se kazalo najbolj veselo življenje, je zakril kup pepela ožgane kosti ponesrečenih Parižanov. Zgorelo je baje do 130 ljudi, 200 pa jih je več ali manj poškodovanih. Izmed teh jih je tudi vže mnogo umrlo.

dela, zanašajoč se na obetano brezobrestno državno in deželno posojilo, katero jim je bilo zagotovljeno po gori omenjenem zakonu, ter so osobito v preteklej zimi napravili prav mnogo novih nasadov. V ta namen so si ljudje deloma izposodili denar, deloma pa so delavcem dolžni ostali plačo, češ, bomo že plačali, ko dobimo državno in deželno posojilo, katero nam — tako so upravičeno mislili — gotovo ne izostane.

Toda velika večina, kakor se mi zatrjuje, ni postala deležna teh posojil, in le razmerno malo jih je, katerim so dovoljena; tako so mi n. pr. pravili, da je izmed 470 prošelj v polit. okraju krškem uslišanih le 145, 131 jih je definitivno odbitih, 194 pa jih je c. kr. okr. glavarstvo v Krškem vnovič predložilo deželni vladi krajski v uvaževanje.

Ubogi ljudje so zdaj v največji stiski in zadregi, vrh tega jim še grozijo tožbe in eksekucije. Ker so izpolnili pogoje t. j. ponovitev, zlasti drago rigolanje, mislili so si, da morajo dobiti posojilo — ljudstvo je bilo torej takorekoč zapeljano, in sicer od onih javnih organov, kateri so imenovane zakone objavili in s tem prigovarjali ljudem zasajevati opustošene vinograde.

Velika in občna nezadovoljnost, ki je zavladala nad tem postopanjem, škoduje v prvej vrsti ugledu oblasti, in sl. vlada je po tem takem moralno obvezana, da odstrani vzrok ljudske razdraženosti, in dovoli posojila. Vlada bi morala vendar še vesela biti, da so ljudje dobili pogum za ponovitev vinogradov, saj bode imela korist od tega i država sama (zemljiški in vžitninski davek od vinogradov in od vina, večji konsum tobaka, soli, piva itd. če si vinogradniki zopet opomorejo). Opomniti pa

Grozen je bil pogled, ko so pobirali in odpeljali mrličje v industrijsko palačo; povsod so se po tleh videla čreva in osmojeno meso. Večina je tako ožgana, da jih ni mogoče spoznati, pri mnogih se niti ni dalo spoznati so li možki ali ženske, nekatera trupla so pa popolnoma razpadla. Pretresljivo je bilo vso noč pred to palačo, kajti neprenehoma jo je obdajala neštevilna množica ljudi, zahtevajoča, da jih pusté notri, da se prepričajo, ni-li kedo izmed njihovih med ponesrečenci. Da se je to laglje zgodilo, pustili so le manje število ob jednem notri. Nekateri so spoznali po koščekih ostale obleke ali pa ženske po kinču, kar je bilo pa težko, kajti zlatina in srebrnina se je večidel raztopila.

Med ponesrečenimi je tudi vojvodinja Zofija Alanson, sestra naše presvitle cesarice, ki se je omožila l. 1868. ter je navadno prebivala v Parizu. Imela je v tem nesrečnem poslopju posebno prodajalnico, ravno v njej pa se je po nesreči vžgala električna luč, ter skoraj v trenutku vso zgradbo v plamen spravila.

treba, da so v pretečenem letu še druge nezgode pojstrile itak slabe gospodarske razmere v nekaterih občinah polit. okr. Krškega: brezprimerno grozna toča je vničila polja in nove trtne nasade, ki so bili napravljeni skrajnim trudom in z večine izposojenim denarjem; nadalje so opetovane povodnji (Krke in njenih pritokov) opustošile travnike in polja; radi svinjske kuge je morala prenehati prašičja kupčija — vsahnili so bili tedaj vsi viri, iz katerih zajemlje naš kmet svoje dohodke. V imenu prizadetih občin obrnil sem se jaz pismeno in ustmeno do sl. vlade za izvanredno podporo — žalibog brez uspeha.

V sosednem okraju brežiškem, kjer so bile slične nezgode, dobili so oškodovani posestniki podporo v denarji in živilih (semenih.) — Krški okraj pa ni dobil nobene podpore. Ta razlika v postopanju, katera je radi bližnje sosesčine obče znana, vzbuja pri narodu nemalo ogorčenost.

Ako so se torej pridružile vničevanju, katero povzročuje trtna uš, še druge nezgode l. 1896. (toča, povodnji, slaba in nezrela letina, prenehanje živinske trgovine) — dokazano je pač do cela, da je prebivalstvo pomoči skrajno potrebno in da so prošnje za brezobrestna posojila in za državno podporo popolnoma opravičene in stvarno podprte. Naj blagovoli tedaj Vaša Prevzvišenost v pošteb — in ozir jemati označene razmere ter milostno uslišati prositelje za brezobrestna posojila.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

V državnem zboru so bile seje zadnje dni izvanredno burne, da že dolgo ali pa še nikoli ne

Pri nekej osebi so našli 50 000 frankov v papirju, ki niso zgoreli. Sicer je pa žalost nepopisna, kajti ponesrečenci so po večini iz prav imenitnih in premožnih družin. Zgorelo je tudi veliko nun iz različnih pariških ženskih samostanov, ki so gospem pomagale pri prodaji, med njimi tudi prednjica „Usmiljenih sester.“

Papežev poslanec Clari je zapustil bazar pol ure prej, nego se je zgodila nesreča. General Saussier je zapuščal prodajalnico ravno ko se je vnelo, dobil je nekatere spečenine na gležnju.

Umrla vojvodinja Zofija bila je nečakinja vojvode Henrika Aumale, ki je živel na Sicilijanskem. Ko je brzojavnim potom zvedel o grozni smrti njegove nečakinje, se je takoj mrtev zgrudil; kap ga je zadela. Prepeljali so njegovo truplo na Francosko, kjer sta imela skupni pogreb v družinsko rakev.

Dohodek prvega dne znašal je 45.000 frankov; baronica Hirš v Parizu je dodala še nad 950 tisoč frankov, tako da dobijo siromaki, katerim je bil dohodek namenjen, milijon frankov.

tako. Najprej so se vzdignili socijalni demokratje proti razpustu železniške organizacije. Vlada je namreč razpustila zvezo železniških služabnikov avstrijskih. Socijalni demokratični vodje seveda niso bili s tem zadovoljni, ker so ravno pri železniških služabnikih največ želi. Sodrug dr. Verkauf je dokazoval, da ni imela vlada zakonitih vzrokov za razpust organizacije. Odgovarjali so mu drugi poslanci, da jih je imela vlada dosti. Pri tej priliki je govoril tudi naš poslanec dr. Krek, ki je pričel svoj govor v slovenskem jeziku; pobijal je hudo socijalne demokrate. Prvi njegov govor je pričal o njegovi ljubezni do delavskih stanov ter o temeljitem socijalnem znanju. Nujni predlog socijalnih demokratov je bil zavržen. — Prišel je drug, silno čuden predlog. Nemški nacionalci, na čelu jim Schönerer in Wolf, so predlagali, da se Badeni in štirje ministri posadé na zatožno klop, ker so izdali jezikovno naredbo, po kateri se morajo na Češkem in Moravskem nemški uradniki učiti tudi češkega. Poslanec Wolf je na nezaslišan način žalil slovanske narode. Rekel je, da so Čehi in Slovenci „menjvreden“ narod. Kričal je in kričati so mu pomagali njegovi somišljeniki na vse grlo, kako se zatira nemštvo v Avstriji, a Slovanom se godi dobro, ko je ravno narobe res. Seveda mu Slovani, zlasti Mladočehi niso ostali dolžni odgovora. To je bilo kričanje in razgrajanje v zbornici, da vsi pravijo: „Kaj tacega pa še ne! Kmalu bi bilo prišlo do pretepa. Seveda je zbornična večina zavrgla ta smešni predlog zagrizenih nemških nacionalcev in oprostila ministre. — Kako se pa Slovanom, n. pr. primorskim Slovencem godi „dobro“, je lepo narisal dr. Gregorčič, ko je utemeljeval svoj nujni predlog, naj vlada poskrbi, da se ne bodo godile take nerednosti na Primorskem, kakor se godé od druge polovice sušca sém. Zivo je slikal, kako zatirajo Italijani Slovence, da so razmere v Gorici in tržaški okolici že skoro neznosne. Ministerski predsednik je že nekaj odgovoril pa nič kaj odločilno in ugodno za Slovence. Trdil je le, da so vladni organi storili svojo dolžnost. To je pač vže stara pesem: Slovenci so vedno le volkovi, Italijani pa krotka jagnjeta! Slovenski poslanci pa gotovo ne bodo umolknil: še bodo govorili, morajo govoriti, kaka vnebovpijoča krivica se godi Slovincem na Primorskem!

Izmed drugih predlogov, ki so se stavili v državnem zboru, moramo omeniti še sila važni predlog dr. Ebenhoha in tovarišev, naj se spremeni sedanji ljudsko-šolski državni zakon.

Pogodba med Avstrijo in Ogrsko provzročá obestranskima vladama veliko preglavico. Zidovski kapitalisti skušajo po svojih listih obe vladi prepričati, da je najbolje za obe polovici, da ostane vse pri starem. Za žide bi bilo res najbolje, a za

ljudstvo? Zbornica pač ne bo molče obnovila pogodbe z Ogrsko.

Kaj je novega po širokem svetu?

Od našega in ruskega cesarja so dobile: bolgarska, srbska, črnogorska in rumunska vlada priznalno in pohvalno pismo, ker se niso mešale v grško-turške homatije.

V Barceloni na Španskem so ustrelili pet anarhistov, ki so lani na praznik sv. Rešnjega telesa metali bombe v procesijo.

Pri občinskih volitvah v Madridu so se godili veliki nemiri. Socijalisti so vprizorili velike škan-dale tudi v Bilbao, in v Linaresu so ubili jednega liberalnega volilca.

V nemških Draždanih so se zbrali pretečeno nedeljo avstrijski Nemci Prade, Iro, Türk, Kittel in drugi in se posvetovali o „položaju Nemcev v Avstriji.“ Zbralo se je neki blizo 2000 zbob-nanih poslušalcev. Ker je pa eden govornikov grajal policijske naredbe, je policijski zastopnik zaključil shod. Tudi v „blaženem rajhu“ torej nimajo ti možje sreče.

Grško-turška vojska se še nadaljuje. Prejšnje grško ministerstvo je odstopilo — je moralo odstopiti. Vodja opozicije Ralli je sestavil novo ministerstvo, ki je sklenilo, da se vojska nadaljuje. Nadaljevala se je, a za Grke žalostno in nesrečno. Kakor že znano, se je grška vojska po porazu pri Larisi zbrala pri Farzalu, da bi se tu ustavila nadaljnemu prodiranju Turkov. Prišlo je do bitke. Tri turške divizije so se je vdeležile. V grški armadi pod poveljstvom prestolonaslednika Konstantina in princa Nikolaja je bilo 20.000 mož in pet baterij topništva. Bitka se je pričela 5. maja ob 2. uri popoldne in se je nadaljevala celi dan in končala pozno v noč. Dve turški bateriji ste pre-magale Grško topništvo. Proti opoldne že je jelo topništvo prodirati in se obrnilo proti desnemu krilu grškemu. Grške čete so se začele umikati nazaj. Pri vasi Basili so se grške čete še jedenkrat krepko uprle sovražniku. Zastonj! Morale so se umakniti premoči. Drugo jutro okolu sedme ure so Turki po kratkem boju vzeli Farzal. Na obeh straneh se je porabilo mnogo streliva. Grki so se pomaknili nazaj do otriškega gorovja. Tu se zopet pripravljajo za boj. Pa dolgo bi se tudi tukaj ne mogli držati. Morajo si iskati pomoči. Velevlasti so dolgo čakale, kdaj jih bo Grčija prosila posredovanja in pomoči. Grčija se je dolgo obotavljala to storiti. Po bitki pri Farzalu pa se je vendar ponižala in po posredovanji poslanikov prosila evropske velevlasti za posredovanje v pre-pirni zadevi. Tudi je poklicala polkovnika Vasosa z otoka Krete nazaj z nekaterimi drugimi častniki in nekaj čet. S tem bi bila Grčija izpolnila oba pogoja, ki sta jih velevlasti stavile še prej, ko

so dejale: Grška se mora ukloniti ter odpoklicati svoje čete s Krete. O turški vladi se sicer poroča, da neče slišati o nikakem premirju in hoče še nadaljevati vojsko, akoravno je že sedaj gotovo, da si nobeden del več ne bo priboril posebno imenitne zmage. Dogovori o pogajanju se že vršé, in prej ali slej se sklene mir. Velevlasti so namreč že odgovorile, da so voljne, ponuditi svoje posredovanje z namenom, da se sklene premirje, pa le pod pogojem, ako grška vlada izjavi, da se bo ravnala brez ugovora po nasvetih velevlastij v dosego trajnega miru. Grška vlada je to storila: izročila je usodo Grčije v roke velevlastij. Potemtakem bomo menda kmalu slišali, da se je sklenil mir. Sultan bo baje zahteval od Grkov kot vojno odškodnino tri milijone funtov. Če mu jih bo kdo dal!

Piše se nam:

Iz Metlike. Slavno vredništvo! Ko prebiram drage mi „Dol. Novice,“ najdem raznih spisov in dopisov iz raznih krajev, celo iz daljne Amerike; iz Metlike ali sploh iz Belokrajne so pa tako redki kakor bele vrane. Prosim Vas toraj gospod urednik, za mali prostor v Vašem cenjenem listu, in ker je dopis nekoliko oster, pa resničen, ni treba reči kakor jednemu dopisniku: „Vaš dopis je namenjen kakemu socijaldemokratskemu listu, pa ste naslov zgrešili!“ „Dol. Novice“ so ustanovljene za kmetovalca in meščana, in v korist obeh je namenjen moj dopis. Ne bom pisal, to smo sezidali, to kupili, tam s topiči streljali, onega gospoda spremili itd., ker vsi taki dopisi so za „Dol. Novice“ in njih bralce malo vredni, ampak rajše bi pa vprašal:

Gospoda moja, ali bolje vis. c. kr. vlada! Zakaj prešičja zaprtija že tako dolgo traja, kje je bolezen, in ako je ta nesrečna bolezen, zakaj živinozdravniki, kateri jo konstatujejo in kateri imajo tukaj glavno besedo, vzrokov iste ne poiščejo, ali je v hrani, znabiti vsled lanske mokrote, morebiti je gnil krompir vzrok, ker smo z njim prešiče krmili, ali je v zraku bolezen, ali kje je vzrok? Deželo zapreti, trgovino zapreti je seveda najlozje, to njih nič ne boli.

Vprašal bi, zakaj moramo prešiče voziti in tako mučiti sebe in živino? —

Nadalje vprašam, zakaj morajo naši že tako tesni živinski tržni prostori ograjeni biti? — Naj bi si vis. gospodje en sejm ogledali — ta prostor, poln ljudstva, živine, potem vozov s prešiči, to gnječo, to pehanje, in naj bi si vis. gospod premislil, kaj bi bilo, ako bi sedaj kje v bližini nastal ogenj, kako se bodo ljudje, živina, prešiči in vsa ta ropotija rešili. Samo po uhodih in izhodih, ko je vse zbegano, čemu toraj ograja?

Nadalje bi vprašal, zakaj se mora vsa živina in prešiči v sejm na en uhod goniti oziroma voziti, ali ima res tam stoječi živinozdravnik tako bistre oči, da bo vse pregledal in spoznal, katero je bolno ali zdravo, če tudi se s kom pogovarja? Vprašal bi, zakaj je v metliškem okraju kar naenkrat vsa trgovina s prešiči prepovedana, za občino Drašiče pa še posebej, brez uzroka, ker v celem okraju noben prešič, razun po zimi poklanih, poginil ni?

Vprašal bi: Zakaj je meja Hrvaške tudi za govejo živino zaprta?

Zakaj se je hrvaška živina v Črnomlju na sejm pustila in potem konfiscirala? Ali je treba se nam na meji živečim s sosednimi Hrvati sovražiti in se pobijati?

Zakaj je tako stroga zaprtija, ako je živina kozava? Trikrat sem že imel bolezen v hlevu, pa hvala Bogu, vsled te bolezni mi nobeno poginilo ni. Poprej sem šel k sosedu in ga poprosil, daj mi vole, bom si to ali ono pripeljal, moji so kozavi; zdaj je pa vsaka bolezen kuga, nazadnje ako si vol ali krava rog izbije, bo tudi kuga in seveda tudi zaprtija. Ali ne veste pregovor, da: ko bi ljudje ne mrli in konj ne drli, da bi svet podrli.

Gospoda moja, zaradi samih z a k a j Vam kličem, zavozili ste. Vsak se baha, vsak obeta: kmetu bomo pomagali, kmetu se bo pomagalo, kmetu se mora pomagati; pa vsi ga z velikanskimi koraki tirate v propast in pogin, posebno zdaj, ko je kmet svoj zadnji groš zabil v vinograd. Kupi trte, kupi orodje, plačaj težake; mnogi je prodal vole in denar djal v trtje, misleč, bom dobil brezobvestno posojilo. To je sedaj odbito; ne vem, ako jih v celem okraju dobi deset, sedaj se pa glejmo; kuruza je po 1 gld., pšenica po 1 gld. 40 kr.; kmet pa živi, plačaj obresti itd.

Vis. c. kr. vlada bi rada, da bi se vpeljala domača svinjereja in naš kmetovalec bi se je poprijel, ali po tem receptu ne. Neko nedeljo se je oznanilo, da je dovoljeno s prešiči v Črnomelj na sejm, v Metliko tudi, potem pa kar naenkrat spet vse zaprto.

Noben kraj pa ne trpi zaradi zaprtije toliko, kot Metlika in nje okolica, ktera je takorekoč z Hrvaško mejo obdana. Ako ktera hrvaška buša pogine, je že meja zaprta, toraj tudi trgovina jenja; pa pravite, zakaj je iz Belokrajne toliko ljudstva v Ameriki, zaradi lenobe gotovo ne. Niti trtna uš ni tolike škode naredila, kot vedni kontumac, vedne zaprtije, tako da od leta 1878 nismo bili dve leti brez zaprtije; kar se pa zdaj godi, je pa preveč.

Dajte toraj prsto trgovino, pomagajte da bo mogel kmetovalec svojo živino in prešiče lahko, in kadar bo potreboval, v denar spraviti. Zato so najbolj pripravni tržni dnevi po mestih, posebno za prešiče, za katerega je tudi mesto Metlika prosilo in že davno prošnjo vložilo, pa ne vemo, ali ista prošnja še leži v mestni pisarni, ali pri c. kr. okr. glavarstvu ali pri visoki vladi, ali pa se je zgubila, da ni ne duha ne sluha o njej, niti o tržnih dneh.

Vsem cenjenim dopisnikom „Dol. Nov.“ pa, ktere tare tudi ravno ta sila, naj tudi pišejo v tem smislu in naj trkajo, da bi se nam odprlo, dokler je še čas.

Opomba vredništva. Glejte, dragi gospod dopisovalec, vse smo doslovno natisnili, kar in kakor ste napisali, ker pripoznamo, da je Vaš spis našemu listu primeren. Iz onega dopisnika pa, kteremu smo povedali, da je naslov zgrešil, se nikakor nismo norčevali, ker resno tako mislimo. Mož ni pogledal listnice vredništva, kakor Vi, in nam je zopet poslal dolg spis podobne vsebine, ter zopet na zadnji strani pole pisati začel in se tako proti prvi pomikal. No, bere se radi tega vsejedno, vendar ga imamo na sumu, da je druge vere kakor mi. Da je Vaš spis ojster, nič za to, da je le resničen. Vendar vredništvo mora nektere točke pojasniti tukaj vsporedno, in zakaj: „Dol. Nov.“ so dobile že mnogokrat za to in ono pritožbo zoper kake naredbe pojasnila, da se je pravilno ravnalo. Ako je vredništvo Vaši želji vstreglo in ves Vaš spis priob-

čilo, čuti se dolžno, povedati, da se vedó uradi za vse opravičiti.

Zaprtija vsled kuge ali nalezljive bolezni je po postavi določena, in uradi morajo tako ravnati; kakor hitro pa v dotičnem okraju ni nobenega slučaja kužne bolezni, preneha zaprtija v postavno za to odločenem obroku. Ako ste trdno o tem prepričani, da nimate v Vašem okraju več bolezni in da je določeni obrok minul, naj se županstvo pritoži, gotovo ne bo brez vspeha. Manj umljivo nam je to, da v nekterih okrajih ne dovolijo v svoj okuženi okraj zdravih prešičev iz neokuženega kraja pripeljati. Seveda imajo gospodje svoja vladna navodila, katerih se drže; ako so pa ta navodila umestna, to razzoditi prepuščamo drugim razumnnejim ljudem. Vzroki nalezljive bolezni so lahko prav različni, o tem je že veliko bilo pisanega. Največkrat je bolezen zanešena.

Prešiče voziti, je zato zapovedano, da po poti z drugimi v dotiko ne pridejo, in tako slučajno okuženi prešiči bolezni ne zatrosijo; poleg tega tudi radi mnogih pritožeb, da žival ob cestah ležečemu polju mnogo škode napravi.

Hrvaška meja je za govejo žival zaprta, ker razsajajo tam različne kužne bolezni, ktere bi, pri odprti meji k nam zanešene, lahko vso našo živino-rejo ugonobile.

Res ste v Vašem okraju hudo udarjeni z vedno zaprtijo, res je pa tudi, da od nekdej je največ preko hrvaške meje bilo k nam bolezni zanešene. Sicer Vam pa radi pritrjujemo, da ste mnogim iz srca govorili, zato smo tudi radi Vaš dopis sprejeli. Vred.

Orehovec pri Kostanjevici. — Ker se malokedaj kaj čuje iz naše vasi, namenil sem se tudi jaz napisati nekoliko vrstic, da se bode po naši dragi domovini znalo, da v naši vasi prebiva vrli pobožni narod, ki je vnet za božjo čast naše ljube zaščitnice in matere Marije.

Torej dovolite mi gospod urednik malo prostora v cenjenem Vašem listu, da bodem dokazal, kar sem zgoraj omenil.

Ze več let se je govorilo, da si bode naša vas naredila vaško cerkvico, in sedaj spolnila se je želja našim vrlim sovaščanom, naredila se je kapela v čast roženvenške Matere Božje, katera bode jasno pričala, kako so bili naši sedanji očetje vneti za čast presvete Device Marije. Po trudu posestnika Janeza Bersana, kateri je cerkvici prepustil prostor za stavbo in po trudu Jožeta Jenškoveca, kateri je priskočil tudi na pomoč z gmotnimi sredstvi, se je pričelo zidanje, ter je sedaj dodelana hišica roženvenške Matere Božje.

Tudi zvonik je dobil zvonček, katerega je kupil Jože Jenškovec in njegova žena, želeti bi bilo, ko bi bilo mogoče, preskrbeti še jeden zvon, pa tudi to se bode z božjo pomočjo zgodilo, kajti tudi naša vrla mladina je vnetja za dobro stvar, zatorej je pričakovati pomoči tudi od naših fantov in deklet.

Upajte, blagi dobrotniki, da Vam bode Marija povrnila vsaki, za njeno čast darovani krajcar, če ne na tem, pa na onem svetu. Vaša zagovornica bo pred pravičnim sodnikom.

Kaj lepi praznik je obhajala naša vas 4. maja, ko je bila podoba Matere Božje slovesno prinešena iz kostanjeviškega župnišča, kjer je bila shranjena. Lepo se je vila procesija v spremstvu našega čast. g. kaplana, ter se je postavila njena podoba v za njo pripravljen prostor, kjer bode kraljevala in čuvala našo vas pred dušnimi in telesnimi bolečinami, sprosila srečno zadnjo uro in prišla vsem dobrotnikom na

pomoč v zadnjem boju, ko se bode naša duša ločila iz te solzne doline v presrečno večnost. Najgorkejša želja spolnila se nam bode pa tedaj, ko se bode služila v naši cerkvici sv. maša, za kar bode v kratkem preskrbljeno.

Zatorej predraga naša mladina! Kedar bi imela po plesiščih se sukati, zberi se skupaj ter se podaj k naši ljubi gospej, moli rožni venec ter prepevaj njej ljube pesmi. Prepričana bodi, da koliko slabega se izogneš, ako si v varstvu svoje najboljši Matere Marije. Ravnaj se po njenem zgledu, skušaj kolikor ti je mogoče njej biti enaka, kar se tiče nedolžnosti, kajti nedolžnost je najlepši čednost.

Ti pa, preluba Devica Marija, prebivaj v svojem novem domu ter se ozri milostljivo na mimo gredoče pozemeljske sinove in hčere in pripelji jih po smrti v kraljestvo, katero je Bog obljubil tistim, kateri njega ljubijo. Saj pravi Jezus Kristus: „Kdor bo mene spoznal pred svetom, tega bom tudi jaz spoznal pred svojim nebeškim očetom; kdor pa mene zataji, tega bom tudi jaz zatajil pred očetom, kateri je v nebesih.“

Bog dal in presveta Devica roženvenška, da bi se spolnile naše srčne želje, zatorej: „O Marija, varuj nas! o Marija, vodi nas, po pravi poti v sveti raj!“
Malo časa Orehovčan.

Domače vesti.

(Čast. gosp. Anton Zupan,) kurat c. kr. mornarice v Pulju, dobil je zlat križec za zasluge za trudapolno delovanje ob času, ko je razsajal legar (vročinska bolezen) v tem mestu.

(Županom) občine Šmihel-Stopiče bil je 5. t. m. soglasno izvoljen gospod Josip Zurec, po domače Štembur.

(Novo mašo) pel bode 16. t. m. v svojem rojstnem kraju, Robu pod Ljubljano, g. P. Stanislav Dovič. Novomašnik je novomeški dijak; zanj je skrbel strijc njegov, ranji župnik mirnopeški, Janez Dovič, pri katerem je večji del svojih počitnic preživel; zaradi tega je bil znan po širni mirnopeški fari z imenom: farovski Francelj. Pridigal mu bode bivši mirnopeški kapelan, sedanji prefekt c. kr. Terezine akademije dunajske, preč. g. Leopold Picigas, kateri bode k tej slavnosti nalašč iz Dunaja došel. Gospodu novomašniku kličemo: „Na mnoga leta!“

(V bolnišnico Usmilj. bratov) v Kándiji pri Novem mestu se je sprejelo meseca aprila 51 bolnikov, koncem marcija jih je ostalo 35, skupaj 86. Od teh se jih je ozdravilo 33, zboljšalo 17, neozdravljeni bili so 3. Umrl je eden in sicer vsled kroničnega zastrupljenja s svincem; v oskrbovanji ostalo jih je 32; oskrbovalnih dnij se je nabralo tekom preteklega mesesa 1065.

(V občinski zastop v Gradacu) bil je izvoljen Ivan Stipanič iz Gradaca županom, Daniel Murn iz Gradaca in Anton Švajgar iz Vranović pa svetovalcem.

(V Ledinah pri Idriji) je nagloma umrl 1. maja preč. gosp. župnik Ivan Bolta, nam znan iz let, ko je kaplanoval v Šmihelu pri Novem mestu. Naj v miru počiva!

(Podkovska šola.) Skušnje na ljubljanski podkovski šoli se bodo vršile dné 28. in 30. junija t. l. in sicer 28. junija skušnja iz podkovstva za kovače, kateri niso obiskovali podkovske šole, dne 30. junija

pa za učence podkovske šole iz podkovstva in ogledovanja klavne živine in mesa. Kovači, kateri hočejo delati to skušnjo, naj se oglašé pri vodstvu do 15. junija t. l. Novo šolsko leto se začne 1. julija t. l. S poukom v podkovstvu je združen tudi nauk o ogledovanju živine in mesa. Kdor želi vzprejet biti v podkovsko šolo, mora se izkazati: 1. S spričevalom, da se je pri kakem kovaču izučil za kovaškega pomočnika; 2. z domovinskim listom; 3. s spričevalom svojega župnika ali župana, da je poštenega vedenja, in 4. da zna brati in pisati slovenski. Ubožni učenci morejo tudi dobiti štipendije po 60, oziroma 50 forintov. Prosilci za štipendije imajo predložiti: 1. ubožni list, 2. spričevalo o poštemem vedenji, in 3. potrdilo, da so delali že dve leti za kovaške pomočnike. Prošnje z le-timi spričevali imajo poslati vsaj do 15. junija glavnemu odboru c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani. Šola traja do konca decembra 1897. leta. Kdor dobro prebije preskušnjo, more po postavi iz 1873. leta dobiti patent podkovskega mojstra, ker sedaj ne more nihče brez preskušnje postati kovaški mojster. Nauk v tej šoli je brezplačen, vsak učenec si ima za šolski čas skrbeti le za živež in stanovanje ter za potrebne šolske knjige. Stanovanje dobodo učenci za majhno plačo v šolski hiši.

(Mestna hranilnica v Novem mestu.) V mesecu aprilu 1897 je 89 strank vložilo 11.584 gl. 2 kr., 59 strank vzdignilo 7155 gl. 20 kr.; toraj več vložilo 4.428 gl. 82 kr.; 16 posojil se je izplačalo 5280 gl.; stanje vlog 370.379 gl. 18 $\frac{1}{2}$ kr.; denarni promet 36.019 gl. 66 kr.

(Vreme) je letos kakor marsikaj drugega na svetu — narobe. Kakov je bil marcij, kako lep večnoma april! Tako zgodnje pomladi ljudje ne pomnijo, kakoršne smo se veselili letos. — Ali najlepši mesec v letu, cvetoči maj nam nagaja, da je groza. Dal nam je par lepih dni — sicer pa dež, burjo in sneg. Na Koroškem in gorenjem Gorenjskem je zapal sneg vže pretekli teden ter učinil neizmerno škodo. 12. t. m. po noči pa je jel razsajati vihar, po burji nam je prinesel mrzel dež, po dnevu je naletaval tudi sneg, kateri je pokril vse dolenske gore pa tudi nižave više proti Ljubljani. Okoli Ljubljane ter više po Gorenjskem pa je padal kakor ob največjeji zimi. Neizmerna je škoda na drevju in zgodnjem žitu, zlasti rž je grozno prizadeta. Vejevje po drevju se lomi, drevesa se podirajo. Bog varuj, ako se po noči v tem mrazu razjasni, ker že tako je splaval ves up na dobro letino. Posebno bi bilo za nas Dolenjce grozno, kajti vina, ki sedaj sploh dobro kaže, bi nam jeseni najbrž ne bilo treba piti. Da, Trojaci — Pankracij, Servacij in Bonifacij so letos res hudi. — Poizvedeli smo podrobneje, da so nekteri kraji s snegom silno udarjeni; po nekterih dolinah Tirolske dežele je padlo snega za meter visoko, in so po cestah s plugom sneg razorali. Ona dolina od Trbiža poleg svetih Višarij in dalej, katero tudi naši romarji poznajo, je tudi za meter s snegom pokrita. Po Dolenjskem je manj hudo. V Sodražici je palo snega do 5 cm. Drevje je močno polomnjeno, veliko ptičev, sosebnost lastovic, se mrtvih nahaja. Isto tako v Cirknici, nekoliko manj snega v Planini. V Cirknici in Planini je mej tem časom tudi gromelo. V Višnji Gori je bilo snega do 3 cm. Ta grozni sneg imamo ob času, ko so že vipavske češnje na trgu. Tudi rudeče jagode smo že v več krajih videli. Kdo bi bil mogel vrjeti, da je tak prevrat mogoč. Da bi saj s tem bile vse vremenske nezgode pri kraju. Bog daj!

(Ljudsko štetje.) V prvi polovici letošnjega leta je bilo v političnem okraju Krškem z 53.237 prebivalci 204 porok in 514 rojstev, umrlo pa jih je 402. V prvem mesecu po rojstvu jih je umrlo 38, v prvem letu 90, do petega leta 184. Od 5 do 15 let starih 46, od 15 do 30 let 13, od 30 do 50 let 15, od 50 do 70 let 73, čez 70 let starih je umrlo 61. Za jetiko umrlo jih je 38, na plućnici 18, za davico 40, na oslovskem kašlju 24, na osepicah 24, na vročinski boleznii 5 itd. Ponesrečil se je samo eden, uboj ali samoumor se ni primeril.

(V Mengešu) so osnovali posojilnico, ki je vže šestdeseta na Kranjskem.

(Nadžkof v Zagrebu) namerava narediti v Palmotičevi ulici veliko poslopje, v katero pride nova katoliška gimnazija in pa deško semenišče. Kedaj dobimo to v Ljubljani?

(Slovenščina v Trstu) se od Italijanov kar naravnost taji kot deželni jezik. G. profesor pa, ki je vložil slovensko prošnjo in je niso marali sprejeti, se je pritožil na državno sodišče. To je razsodilo, da je slovenski jezik pripoznan kot deželni jezik, ter da se mora temu pokoriti tudi tržaška mestna občina.

(„Pomladni glasi“) posvečeni slovenski mladini 7. zvezek, uredil in založil Evgen Lampe, je prelep dar ljubljanskih bogoslovcev, s katerim bodo razveselili marsikatero nedolžno srce slovenskih otrok. Knjižico krasé 4 slike. Slovenci, sezite po tej knjižici, ne bode vam žal. Dobite jo v kat. bukvarni v Ljubljani, pa tudi pri J. Krajcu v Novem mestu.

(Današnji list) obsega deset strani.

Razne vesti.

* (Naš presvitli cesar) daroval je v Petrogradu, ko je konec pretečenega meseca ruskega carja obiskal, za reveže v Petrogradu 3.000 rubljev, avstr.-ogerskemu pomožnemu društvu 1.500 rubljev, enakemu društvu v Odesi 500 rubljev, v katol. cerkvene namene 1.000 rubljev in služabnikom v palači, kjer je prebival 2.000 rubljev.

* (Angleška kraljica Viktorija) ima sedaj 70 živih naslednikov in sicer 7 sinov in hčera, 33 vnukov in 30 pravnukov.

* (Najnovejša znajdba.) Iz krompirja znajo sedaj gumbe ali knofe delati. Z nekimi kislinami napravijo krompir silno trd in lep, da ga od slonove kosti ni ločiti. Iz te tvarine bodo delali stvari, ktere smo imeli do sedaj rožene.

* (Vsako minuto) umre po vsem svetu povprek 88 ljudi. To so učenjaki precej natanko izračunali, da jim je vrjeti.

* (Naš vrli rojak g. Šuštaršič), župnik v Jolijetu v Severni Ameriki je napravil slovensko šolo, kjer se vrši vse učenje na podlagi katoliške vere in slovenskega jezika. Tacih šol bi bilo v Združenih državah še mnogo pótrega, kajti sicer se bodo slovenski otroci tamo vsi potujčili.

* (Kuga v Indiji.) V Bombaju je zbolelo za to strašno boleznijo do sedaj 10.943, in umrlo pa 9.399 oseb samo v tem mestu. V vsej Indiji pa je zbolelo 22.668 in umrlo 18.361 oseb.

* (Silna toča) se je vsula dné 4. t. m. po celi pokrajini mej Verono, Mantovo in Vicenzo. Pobila je seveda vse, kar je bilo na poljih. Ponekod je ležala toča do 10 centimetrov visoko.

* (Lahi in Italijani) so znani, da so posebno hrabri — kadar je treba teči. To so pokazali vže

večkrat pred našimi Janezi, to lani v Afriki, to prav posebno zadnje dni na Grškem. 23. aprila je bila bitka pri Larisi. Najhitreje so bežali laški prostovoljci, pahnili so ženske na stran in se vrgli v pripravljeni vlak. Ljudstvo je bilo razkačeno in je streljalo na Lahe. Po kaj so pač šli Italijani na Grško?!

* (Prisega in socijalni demokrati.) Različni socijalni demokrati v Belgiji so izrekli, ko so bili izvoljeni v občinske zastope, da nikakor niso vezani po prisegi. Belgijski minister je vsled tega povedal v državnem zboru, da nobenega socijalnega demokrata ne boje potrdil za župana.

Darovi za dijaško kuhinjo v Novem Mestu:

Gosp. J Kinsky, svétnik 2 gld.; gospa Golia, 5 gld.; gosp. Iv. Jakše, 1 gld.; dobrotniki iz Novega mesta in Kandije 24 gld.

Dr. Jos. Marinko.

Loterijske številke.

Gradec 1. maja	59	70	90	10	74
Trst 8. „	63	42	32	58	11

Illustrirte Geschichte der k. k. Armee in ihrer kulturhistorischen Bedeutung von der Begründung an bis heute. Gilbert Anger Wien 1887. 2 zvezka z krasnimi platnicami. — Das Buch für Alle. Letnik 1890. — Illustr. Chronik der Zeit Letnik 1892. Um Afrika. Illustr. Skizzen von der Reise Sr. Majestät Corvette „Helgoland“ in den Jahren 1873—1875. Te še nevezane, toda dobro ohranjene knjige prodaja Makso Petrič v Novem mestu.

Dne 19. maja t. l. ob 9. uri dopoldne

bode v župnišču v Dobropoljah zmanjševalna dražba

o popravil oziroma zgradbi gospodarskih poslopj pri župnišču v Dobropoljah.

Načrti in proračun so v župnišču na razpolago in ogled. Ves proračun znaša 3899 gld. 13 kr.

Podvzetnik bode moral pri oddaji dela 10% varščine do dne kolavdacije vložiti.

Dobropolje, dné 1. maja 1897.

(121) **Andr. Ramoveš,**
načelnik stavbenemu odseku.

Košnjo nemške in zelene detelje

oddajal bo na kose 30. t. m. t. j. v nedeljo popoldne ob 3. uri na lici mesta v Družinski vasi (Kerčeh)

(128) **Janko Karlovšek.**

Kdor rabi

Portland ali Roman Cement,

kakor drugo

v mešano trgovino spadajoče blago,

temu se priporoča in zagotavlja točno solidno postrežbo

(129) **Jakob Petrovčič.**

trgovina z mešanim blagom v Trebnjem.

Zanesljiv mesar dobi prav dobro mesto pri meni, od koder bi zamogel tudi lep posel imeti z Opatijo (Abbazio) in Reko. Zglasi naj se osobno ali pismeno pri Pavel Vranešič-u, posestniku restavracije v Trnovem h. št. 104. Postaja Trnovo, pošta Ilirska Bistrica. (130-1)

Zaplaz!

Slavnemu občinstvu uljudno naznanjam, da sem prevzel znano

gostilno „pri Škoda-tu“ na Zaplazu.

Zagotavlja dobro postrežbo z izvrstno pi-jačo in jedjo, priporoča se domačinom in ptujcem, katere bodem tudi prenočeval, za obilen obisk

Anton Zabukovec.

(123—1)

gostilničar.

Požar.

Dné 28. aprila t. l. pogorelo je Janez Gregorič u na Drami, občina St. Jernej vse imetje, razun tega tudi ena krava in štiri svinje, tako da mu ni ostalo družega kot

pet nepreskrbljenih otrok.

Prosi toraj milodarov priporočevaje se posebno častiti duhovščini, katere naj bi prečastiti dekaniji Št. Jernej poslati blagovolili.

Proda se pod zelo ugodnimi pogoji

posestvo

v Gabrijelah pri Mokronogu,

ležeč tik okrajne ceste, ktera pelja iz Škocjana, Šmarjete, Mokronoga, Mirne in Št. Ruprta — na St. Janž, Radeče in Zidani most. Lega zelo ugodna. Hiša pripravljena za štacunarski obrt, kateri se je v tej hiši že nad dvajset let izvrševal! Posestvo ima rodovitne njive, lepe travnike in lepe gozde! — Proda se skupno pa tudi na parcele.

Posestvo je zelo pripravno za trgovce!

Več se izve pri Stanko Pirnatu, c. kr. notarju v Mokronogu. (127—1)

Košnja detelje na več njivah na mestnem polju je posamezno ali skup oddati. — Več se izve pri opravištvu t. lista.

Soda voda!

Slavnemu občinstvu in gospodom gostilničarjem vljudno naznanjam, da dné 17. t. m začnem z izdelovanjem

soda-vode,

in sicer s kemično čisto, tekočo ogljeno kislino in filtrirano studenčnico. — Imel bom vedno pripravljeno, ter jo večjim odjemalcem tudi rad na dom pošiljal.

Josip Bergmann,

(104—3)

lekarnar v Rudolfovem.

Otvorjenje nove prodajalnice!

Slavnemu občinstvu naznanjam tem potom
otvorjenje svoje

J. MURGELJ - nove

prodajalnice v Novem mestu
v Masconovi hiši št. 92 na Vel. trgu.

Slavnemu občinstvu priporočam najtop-
ljeje raznovrstno manufakturno, oblačilno ter
perilno blago, potem kravate, različna volnena
in svilnata sita itd., vse po najnižji ceni.

Obetaje prav prijazno in točno postrežbo,
ter opozarjaje na popolno frišno blago, sem
z najodličnejšim spoštovanjem

(113-2)

J. Murgelj.

Lahka kočija

za ednega konja, prav dobro ohranjena, je takoj ceno
na prodaj.

Anton Medved, Novo mesto.

Prav lepega bika,

Murbodner pasme, 8 mesecev starega, katerega mati
je dobila pri zadnji razstavi tukaj prvi premiji, prodaj
po primerni ceni

(125-1)

Friderik Skušek,
trgovec v Metliki.

Hišo v Žužemberku št. 35

brez zemljišča ali ž njim, prodaj pod prav ugodnimi
plačilnimi pogoji

(122-1)

Ivan Jerše.

Zaloga

nepremočljivih plaht

za vozove, ter na meter za pokriyanje komatov
kakor tudi

nagrobnih vencev

z napisi, vsakovrstnega

manufakturnega blaga

in

šivalnih strojev

priporoča po najnižjih cenah

Josip Ogorentz v Rudolfovem.

Naznanilo.

(117-2)

Slavnemu občinstvu uljudno naznanjam,
da imam od visoke c. kr. deželne vlade

koncesijo za oskrbljevanje pogrebov,
napravo na mrtvaški oder

ter pri tem potrebna dekoracijska in tapeci-
rarska dela. Preskrbim popolno vse, da se
žalostnim zaostalim ni treba s to skrbjo mučiti.

Vse to po dogovoru in po različnih cenah.

Spoštovanjem

Adolf Plapper

v Novem mestu.

Prodaja vprežnih konj.

Pri grajščini Ruprčvrh je par vprežnih konj, prav
močnih in brez napak za prodati. Ravno tam se tudi
proda

36 mladih prašičkov,

jorkširskega plemena.

(126)

Mizarski pomčnik

lahko takoj stopi v delo pri A. K. v Metliki št. 56.
na Dolenjskem.

(124-1)

Dobro belo in črno vino

ter cenó seno in slama

je na prodaj

v grajščini na Srebrnčah (na Marofu.)

Ravno tam se sprejme tudi

(114-2)

za pošiljanje pripraven deček.

Ugodna prilika za vinogradnike!

Podpisana podružnica nudi

(72-5)

Peronospera brizgalnice

z lesenim kotlom in zrakotlakom
po 15 gld. franko Zagreb.

Vse potrebščine za ognjegasee,
brizgalnice, pase, čelade, obleke itd. po naj-
nižji ceni na obroke.

Podružnica R. A. Smekal, Zagreb.